

בין "רחל" ל"לאה" בתהליך גאולתנו

יום עיון – ישיבת "בני רחל" קבר רחל

1. רות ד', י"א
... יתן יהוה את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל ...

2. בראשית כ"ט, ט"ז

וללבן שתי בנות שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל:

3. בראשית רבה ע', ט"ו

ושם הגדולה לאה גדולה במתנותיה כהונה לעולם ומלכות לעולם דכתיב (יואל ד) ויהודה לעולם תשב וגו' וכתיב (תהלים קלב) זאת מנוחתי עדי עד ושם הקטנה רחל קטנה במתנותיה יוסף לשעה שאול לשעה ושילה לשעה (שם עח) וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בהר.

4. עין אי"ה שבת ב', י"ב, י"א

ההופעות הרוחניות ישנן שהן במדות שונות, מהן גדולות ומהן קטנות, אבל כולן נחלקות לשתי מחלקות כלליות, שהן בתכונה מקורית או בתכונה הסתעפותית. ויכול הדבר להיות שהתכונה ההסתעפותית תהיה גדולה מאד בערכה והתכונה המקורית תהיה קטנה, אבל בכ"ז הערך המקורי הוא נותן חשיבות גם להדבר הקטן מפני אותו היתרון שהדבר הוא מקורי.

5. אורות עמ' קנ"ב; אורות ישראל ה', ג'

הרוח והמעשה מתאימים הם יחד בדרך יחושי. רוח מיוחד דורש להספקתו מעשים מיוחדים. אבל לעולם רחב וגדול הוא עולם הרוח מעולם המעשה.

6. אורות עמ' נ"ב; אורות התחיה ג'

אם חלקים רבים מהסתעפות היוזנותינו יתקטנו בכמותם בהפגשם עם המציאות, בראשית דרכנו, אין רע. המציאות אין לה כנפים מהירים כאלה אשר לחזיון. התחיה צוברת את כל אידיאלינו הנצחיים וגונתם בהתהלתה במעשים קטנים, בהשתדלות מתנהלת לדורות לשוב אל הארץ אל המקום שזכויותינו וסגולותינו ממתנות לנו, בהתיחסות של כבוד לכל אוצרנו בעבר ורוח נשא לקראת ההרוממות האומה בעתיד, ההולך ומתעלה ע"פ הפצנו ועבודתנו.

7. חגיגה דף י"ב, א'

תנו רבנן בית שמאי אומרים שמים נבראו תחלה ואחר כך נבראת הארץ שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ובית הלל אומרים ארץ נבראת תחלה ואחר כך שמים שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

8. מאמרי הראי"ה עמ' 402; נאדר בקודש, הקודש והחול ב'

בכל מהלך של חיים החול הוא מתעורר תחלה ואח"כ מוכרח הקודש להתעורר, להשלים את תחית החול. לעדנו ולהצילו מכעור ומטמיון אוי לו לחול אם יחשוב להשתמש בכח בכורתו. בכח מה שיצא הוא תחלה לאור העולם והמפעל. לאמר על ידי זה: "אני ואפסי עוד", ולא יחפץ לדעת מן הקודש מזיו יקרו והופעת אורו ואוי לו לקודש אם יאמר: "מאחר שיצא החול בתחלה לעולם. הרי השיג את גבולי על כן אני רק ללחום נגדו אדע, להרוס את אשר יבנה, לעקור את אשר יטע" תוכן החיים והשקפת ההויה בברורה ילמדונו אחרת. לגמרי אחרת. הגורל ככה הוא ; החול ידרוך בתחלה על במת החיים אמת הדבר שבתוכיותו. מן הקודש העליון. קודש הקדשים. הוא יונק גם בראשית מצעדיו. אבל בבהירות והכרה אין ערכי הקודש מוכרים כלל בראשית הופעתו של החול, ואחרי הצעדים הראשונים של החול מוכרח הקודש לבוא. להאיר באורו ולהופיע בכבודו.

9. עירובין נ"ג

דוד גלי מסכתא שאול לא גלי מסכתא דוד דגלי מסכתא כתיב ביה יראיך יראוני וישמחו שאול דלא גלי מסכתא כתיב ביה ובכל אשר יפנה ירשיע.

10. שמואל א', י"ד, מ"ו-מ"ח

(מז) ושאול לכד המלוכה על ישראל וילחם סביב בכל איביו במואב ובבני עמון ובאדום ובמלכי צובה ובפלישתים ובכל אשר יפנה ירשיע: (מח) ויעש חיל ויך את עמלק ויצל את ישראל מיד ששהו:

10. במדבר כ"ד, ז'-ט'

(ז) אל מוציאו ממצרים כהעפפת ראם לו יאכל גוים צריו ועבמותיהם יגרם וזציו ימוזץ: (ט) כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו מברכיך ברוך וארריך ארור:

11. נצי"ב העמק דבר במדבר כ"ד, ח'-ט'

(ח) ועצמותיהם יגרם. הנה בשאול המלך כתיב ואל כל אשר יפנה ירשיע וגבי דוד המלך כתיב ויהי דוד לכל דרכיו משכיל. ובשניהם הכונה שהעליחו במלחמתם. אבל הנ"מ שביניהם שיש מתגבר במלחמה ואינו כובש את שכנגדו תחתיו. ורק מפיל ומחליש אותם. נמצא אינו מצליח את אומתו. אלא מרשיע את שכנגדו. ויש מתגבר וכובש תחתיו. וזהו הצלחת האומה. וזה היה הנ"מ בין שאול לדוד. שאול היה רק מחליש ומרשיע את שכנגדו. ודוד היה כובש ומעמיד נציבים שלו באדום ובמואב וכל האומות שכבש. ... וזהו מה שראה בלעם ועצמותיהם היינו חזק של הגוים. יגרם. מלשון גורר שגררם אליו וטפלים לישראל:

וחציו ימחץ. שהנ"מ עוד בין שני הכיבושים דהמרשיע את שכנגדו אינו מחליש אלא לשעה. עד שיתחזקו בעוד כמה שנים. וא"כ ההכרח להיות נשמר. ... משא"כ מי שכובש תחתיו ומעמיד נציבים. הרי אינו מניח להם שיתגברו. וא"צ להזהר עוד וזהו מהשראה בלעם על דוד וחציו ימחץ. וישבר את החצים שנלחם בהם שלא יהא נצרך עוד מלחמה. וכך היה בסוף ימי דוד וכל ימי שלמה:

(ט) כרע שכב כארי. מאז שכב במנוחה. ושוב לא מצא איש ידו להעיר מלחמה עליו:

וכלביא מי יקימנו. אפי' מאומה אחרת שלא כבש אותם. לא ירא עוד שיתגרו עמו:

מברכיך ברוך וגו'. לא רק בפועל ללחום עם ישראל בתנופת חרב. אלא אפי' בדבור ובקללה יראו להתגרות עם ישראל.

12. מגילה כ"ו, א'

תניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית הלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל ובית קדשי הקדשים ורצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה מזבח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לבולעה שנאמר חופף עליו כל היום לפיכך זכה בנימין ונעשה אושפיוכן לשכינה והאי תנא סבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים.